

Kansrijke beroepen:

Waar is de arbeidsmarkt krap?
Landelijk overzicht

februari 2017



Inhoudsopgave

1.	Zicht op krapte helpt mismatch op de arbeidsmarkt voorkomen	2
2.	Landelijk overzicht krapteberoepen	3
3.	Gebruiksmogelijkheden	10
	Bijlage – Werkwijze en methodiek	11
	Bijlage – Literatuurlijst	13
	Colofon	15

Deze uitgave is onderdeel van een serie over kansrijke beroepen

Kansrijke beroepen

De kans op werk verschilt van beroep tot beroep. Dit heeft te maken met het aantal vacatures, maar ook met het aantal mensen dat opzoek is naar dezelfde soort baan. Sommige beroepen bieden een goede kans op werk. Dit noemen we kansrijke beroepen. UWV brengt op verschillende manieren kansrijke beroepen in kaart:

▪ **Krapteberoepen: moeilijk vervulbare vacatures**

Er zijn beroepen die een goede kans op werk bieden omdat er weinig geschikte kandidaten zijn voor bepaalde vacatures. Vaak gaat het om beroepen waarvoor een specifieke opleiding is vereist; niet iedereen is dus zomaar geschikt of geschikt te maken voor deze beroepen. UWV laat op landelijk en op regionaal niveau zien in welke beroepen deze kansen liggen.

▪ **Kansberoep: leren met een scholingsvoucher**

Sinds mei 2016 bestaat de tijdelijke regeling scholingsvoucher. UWV heeft een overzicht gemaakt van beroepen waarvoor werkzoekenden een scholingsvoucher kunnen aanvragen. Een scholingsvoucher is een subsidie om een opleiding te volgen voor een van de beroepen uit dit overzicht.¹ De lijst met kansberoepen voor een scholingsvoucher is veel langer dan de lijst met krapteberoepen. Bij de krapteberoepen gaat het alleen om beroepen waarvoor echt sprake is van moeilijk vervulbare vacatures, bij de kansberoepen voor de scholingsvoucher is gekeken naar beroepen met een gemiddelde kans op werk of hoger.

▪ **Overstapberoepen: werk vinden in een ander beroep**

In bepaalde beroepen is weinig werk te vinden. Werkzoekenden kunnen ervoor kiezen om over te stappen naar een ander beroep (overstapberoepen). De vaardigheden die ze hebben komen misschien goed van pas in een baan waar ze nog niet aan hebben gedacht. Voor een aantal beroepen waar weinig werk in te vinden is, brengt UWV in beeld welke overstapberoepen daar bij passen. Ook laat UWV zien wat de kans op werk is in die overstapberoepen.

Alle informatie over kansrijke beroepen, waaronder dit overzicht met krapteberoepen, is te vinden op www.werk.nl/werk_nl/arbeidsmarktinformatie/sector-beroep/kansrijke-beroepen

¹ Meer informatie over deze tijdelijke scholingsvoucher regeling kunt u vinden op UWV.nl
www.uwv.nl/particulieren/voorzieningen/voorzieningen-werk/detail/scholingsvoucher-voor-werkzoekende

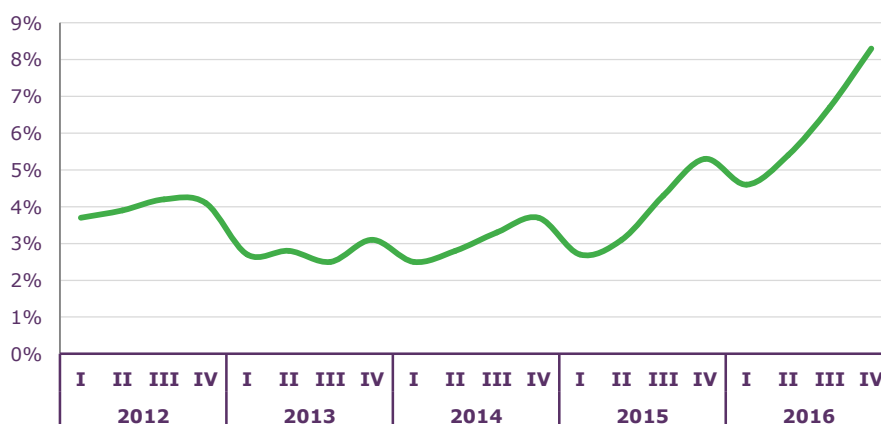
1. Zicht op krapte helpt mismatch op de arbeidsmarkt voorkomen

Met aantrekken van de economie ook weer meer moeilijk vervulbare vacatures

Na een aantal jaren van forse crisis leeft de economie weer op. Het aantal banen groeit: sinds het eerste kwartaal van 2014 zijn er ongeveer 250.000 banen bijgekomen. Ook het aantal vacatures is sinds 2014 fors gestegen (een stijging van 30 procent in twee jaar tijd). Voor het eerst sinds 2012 waren er eind 2016 minder dan 500.000 werklozen.

Met het opleven van de economie kampen werkgevers steeds vaker met moeilijk vervulbare vacatures. Zo is het aandeel ondernemers dat productiebelemmeringen ervaart vanwege een tekort aan arbeidskrachten de afgelopen twee jaar duidelijk gegroeid. Daarmee vormt de mismatch ook weer vaker een belemmering voor het groeivermogen van de Nederlandse economie. Tegelijkertijd bieden deze tekorten mogelijk ook weer kansen op werk.

Aandeel ondernemers dat een productiebelemmering ervaart vanwege een tekort aan arbeidskrachten



Bron: CBS, conjunctuurenquête

UWV brengt concrete krapteberoepen in beeld

Er is in het algemeen nog geen sprake van een krappe arbeidsmarkt. Veruit de meeste ondernemers (ruim 9 op de 10) ervaren namelijk (nog) geen productiebelemmeringen vanwege personeelstekorten. Na een aantal jaren van een ruime arbeidsmarkt typeert de spanningsindicator van UWV de situatie op de arbeidsmarkt op dit moment als gemiddeld. In specifieke segmenten is er daarentegen wel sprake van een krappe arbeidsmarkt. Zo ervaren werkgevers met name moeilijk vervulbare vacatures bij de werving van technisch en ICT-personeel.² Tegelijkertijd zijn er in andere richtingen nog steeds groepen werklozen die moeilijk aan het werk komen.

Voor een goed draaiende economie en arbeidsmarkt is het belangrijk dit soort mismatches zoveel mogelijk te voorkomen. Het mes snijdt dan aan twee kanten:

- het helpt werkgevers met hun wervingsproblemen en ondersteunt daarmee het productievermogen van de Nederlandse economie;
- het zorgt ervoor dat er meer mensen aan het werk gaan en draagt dus bij aan het bestrijden en voorkomen van werkloosheid.

Daarvoor is het wel noodzakelijk om goed te weten bij welke concrete beroepen er sprake is van wervingsproblemen. UWV heeft de afgelopen tijd geïnvesteerd in het in beeld brengen van concrete krapteberoepen. Zo heeft UWV in 2014 en 2015 overzichten uitgebracht van beroepen met een krappe arbeidsmarkt.³ Nadat in 2015 en 2016 is gewerkt aan regionale overzichten met krapteberoepen, geeft dit rapport een update van de landelijke lijst. Het schetst de situatie in 2016. De overzichten zijn bedoeld om input te geven voor arbeidsmarktbeleid en de uitvoering daarvan.

² Zie bijvoorbeeld Vacatures in Nederland 2015, UWV mei 2016 en Berenschot/ADP (2016) HR-trends

³ De laatste publicatie dateert van 6 februari 2015: *Welke beroepen bieden kansen? Overzicht van krapte- en overschotberoepen.*

Aanpak: onderbouwing door cijfers en arbeidsmarktprofessionals

Het benoemen van krapteberoepen is geen exacte wetenschap. De bijlage geeft een beschrijving van de aanpak. Het overzicht is tot stand gekomen door het naast elkaar leggen van beschikbaar cijfermateriaal over vacatures en geregistreerde werkzoekenden bij UWV en een analyse van (vaak sectorale) arbeidsmarkttrappen. Op basis van deze data is een eerste groslijst gemaakt, in eerste instantie ten behoeve van de regionale notities.

De groslijst is vervolgens voorgelegd aan arbeidsmarktprofessionals in verschillende regio's met de vraag of zij inderdaad zien dat vacatures voor de genoemde beroepen moeilijk vervulbaar zijn. Dit is gebeurd in nauwe samenwerking met UWV WerkgeversServicepunten in 18 regio's. Behalve van WerkgeversServicepunten is feedback ontvangen van: individuele werkgevers in verschillende sectoren, uitzendbureaus, recruiters, werkgeversverenigingen, regionale vertegenwoordigers van O&O-fondsen, onderzoeksinstituten, etc.⁴

Vervolgens zijn de regionale uitkomsten vertaald naar een landelijke lijst. Als een beroep in meer dan de helft van de onderzochte regio's als krap werd aangemerkt, is deze op de landelijke lijst met krapteberoepen geplaatst. Daarnaast is eind 2016 opnieuw gekeken naar de beschikbare cijfers, zodat de meest recente situatie kon worden meegenomen.

De uiteindelijke notitie is dus tot stand gekomen in nauwe afstemming met regionale arbeidsmarktprofessionals, waarbij de input vanuit de diverse bronnen zorgvuldig is afgewogen.

Het overzicht met krapteberoepen

Deze notitie geeft een zo goed mogelijk onderbouwd overzicht van krapteberoepen: de beschikbare arbeidsmarktgegevens geven duidelijke indicaties van krapte en meerdere arbeidsmarktprofessionals bevestigen dat vacatures voor de genoemde beroepen moeilijk vervulbaar zijn. Dat betekent niet dat alle werkgevers daadwerkelijk knelpunten zullen ervaren bij de vacaturevervulling. We weten in ieder geval dat dit wel regelmatig het geval is.

Het is daarnaast nog steeds mogelijk dat er buiten deze lijsten beroepen zijn met een krappe arbeidsmarkt. Deze zijn met de gehanteerde methode echter niet in beeld gekomen, of waren lastig te onderbouwen. Hierbij kan het bijvoorbeeld gaan om hele kleine beroepsgroepen of beroepen die nog maar recent krapte vertonen. Soms ook was er uit de feedback geen eenduidig beeld af te leiden. In dat geval is het beroep niet opgenomen in de notitie.

Voorzover mogelijk wordt ook geprobeerd aan te geven of er voor de genoemde beroepen ook op de middellange termijn nog sprake zal zijn van krapte. Een belangrijke bron van informatie daarvoor zijn prognoses van het Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA). Aanvullend is gebruik gemaakt van sectorale prognoses (voor zover beschikbaar).

2. Landelijk overzicht krapteberoepen

De paragrafen in dit hoofdstuk geven per beroepsrichting een overzicht van krapteberoepen op dit moment. Voor deze beroepen is er naar verhouding veel vraag (vacatures) in relatie tot het beschikbare aanbod (werkzoekenden). Dit maakt het lastig voor werkgevers om vacatures te vervullen. Mogelijk is er zelfs sprake van tekorten. In deze beroepen liggen dus goede kansen op werk voor mensen met de vereiste kwalificaties.

De krapteberoepen concentreren zich in een aantal segmenten:

- Techniek-industrie-bouw
- ICT
- Zorg
- Economisch-financieel
- Onderwijs
- Transport en logistiek
- Groen
- Horeca

Een belangrijk deel van de krapteberoepen in dit hoofdstuk kwam ook al voor op de overzichten uit 2014 en 2015. Dat is op zich ook niet verwonderlijk: personeelstekorten zijn immers niet zomaar opgelost en met het aantrekken van de economie zal het eerder moeilijker dan makkelijker zijn geworden om voor deze functies geschikt personeel te werven. Vergeleken met 2015 zijn de belangrijkste wijzigingen dat de voorspelde krapte in de bouw zich inmiddels daadwerkelijk voordoet. Door het aantrekken van de bouw is

⁴ De gepubliceerde notities met regionale krapteberoepen zijn te vinden op www.werk.nl/werk_nl/arbeidsmarktinformatie/sector-beroep/kansrijke-beroepen/krapteberoepen

er steeds meer vraag is naar vakmensen. Daarnaast zien we ook in de zorg weer meer krapteberoepen dan twee jaar geleden toen veel zorgorganisaties nog middenin grote reorganisatierondes zaten.

Voor de meeste beroepsgroepen is het waarschijnlijk dat er ook de komende jaren krapte op zal treden. Met het doorzetten van de economische groei neemt het aantal vacatures toe. Bovendien gaat door de vergrijzing veel ervaren personeel met pensioen. Door het verhogen van de pensioenleeftijd en het langer doorwerken was dit enkele jaren uitgesteld, maar de komende jaren wordt dit waarschijnlijk steeds vaker een probleem. Vaak is de instroom uit het onderwijs onvoldoende om in deze vervangingsvraag te voorzien.

Deze notitie geeft geen indicaties over de omvang van de vacaturemarkt of tekorten. Omdat er gekeken is naar een behoorlijk gedetailleerd beroepsniveau, zijn er geen eenduidige cijfers beschikbaar over vraag en aanbod in de betreffende beroepen.

2.1. Techniek-industrie-bouw

De grootste lijst met krapteberoepen bevindt zich in de richting techniek. Waar er in 2015 vooral sprake was van krapte in de richtingen metaal, installatie, elektro en werktuigbouw zien we dat het inmiddels ook in de bouw lastiger wordt om vakmensen te vinden. In de meeste gevallen gaat het daarbij om geschoolde vaklieden. Ook op de elementaire niveaus is het soms ook lastig om voor bepaalde functies mensen te vinden, bijvoorbeeld oppermannen/hulparbeiders of asbestverwijderaars. Dit beeld is echter (nog) niet breed gedragen. Daarom staan deze beroepen niet in het overzicht.

Krapteberoepen TECHNIEK/INDUSTRIE/BOUW

lager beroepsniveau/basisvakmanschap

grond- en kabelwerker gas, water, elektriciteit, datacommunicatie

straatmaker / rioleringsmedewerker / vakman grond- weg- en waterbouw (gww)

metselaar, tegelzetter, voeger, cellenbetonblokkenbouwer (gasbetonblokken, gipsblokken, giboblokken)

stukadoor, kitter

betontimmerman, bouw-timmerman

(onderhouds)schilder / behanger

plaatwerker / CNC-metaalbuiger, - snijder

CNC-machinebediener

monteur elektriciteitsnetten

middelbaar beroepsniveau/gespecialiseerd vakmanschap

installatiemonteur gas, water, sanitair, verwarming/allround loodgieter

onderhoudsmonteur/loodgieter gas, water, sanitair, (centrale) verwarming

pijpfitter industriële montage

monteur verwarming utiliteitsbouw of woningbouw

monteur koeltechniek, luchtbehandeling

CNC-verspaner inclusief programmeren (draaien, frezen, kotteren, slijpen)

constructiebankwerker

constructiesamenbouwer

gespecialiseerd lasser niveau 3 & 4 (TIG, MIG/MAG)

monteur/inbedrijfsteller fabrieksinstallaties

(onderhouds)monteur machines/installaties, liften, werktuigen

procesoperator

elektricien / monteur technische installaties

monteur beveiligingsinstallaties

(hoofd-)monteur elektrotechnische panelen, elektrische installaties, midden- en hoogspanningsinstallaties

meet- en regeltechnicus / monteur meet- en regeltechniek

inspecteur elektrische installaties

technisch-commercieel personeel (inkopers/verkopers/accountmanagers technische producten)

(tekenaar-)werkvoorbereider-calculator bouw / grond-, weg- en waterbouw (gww)

(werkvoorbereider-)calculator werktuigbouw, elektrotechniek, installatietechniek

(tekenaar-)werkvoorbereider werktuigbouw, elektrotechniek, installatietechniek

(CAD)tekenaar-constructeur werktuigbouw, machines/gereedschappen, installatietechniek

(CAD)tekenaar elektrotechniek

hoger beroepsniveau

ontwerper-constructeur werktuigbouw, machines/gereedschappen

projectleider werktuigbouw, maintenance engineer

projectleider / ontwerper industriële automatisering, PLC-programmeur

ontwerper elektrotechnische installaties

wetenschappelijk beroepsniveau

projectleider elektrotechniek

manager afdeling research en ontwikkeling / R&D specialist

procestechnoloog, productontwikkelaar procesindustrie / voedingsmiddelenindustrie

Er is sprake van krapte op verschillende niveaus en in verschillende technische segmenten:

- Zo zijn er bij verschillende beroepen op lager niveau moeilijk vervulbare vacatures. Hoewel de officiële classificatie deze beroepen indeelt bij lager beroepsniveau wordt er tegenwoordig wel vaak een opleiding op mbo-niveau 2 gevraagd. Daarom worden deze beroepen ook aangeduid met de term basisvakmanschap. Op dit niveau hebben de krapteberoepen vooral betrekking op de bouw: grond- en kabelwerkers, straatmakers, metselaars, stukadoors, timmermannen en schilders. Bedrijven in de industrie komen moeilijk aan CNC-machinebedieners.
- De meeste technische krapteberoepen bevinden zich op middelbaar beroepsniveau, en dan met name in de installatie- en elektrotechniek. Daarbij gaat het deels om beroepen op uitvoerend niveau. Zo zijn er tekorten aan loodgieters en elektriciens. Dun- en dikwandige CV-installatie monteurs, allround elektromonteurs en elektromonteurs met een specialisatie (bijvoorbeeld panelenbouw, machinebouw, meet- en regeltechniek en beveiligingsinstallaties) zijn lastig te vinden. Soms staan deze beroepen open voor mensen met een opleiding op mbo-niveau 2, maar vaak is niveau 3 of 4 een vereiste. Verder zijn er moeilijk vervulbare vacatures in de metaalbewerking en werktuigbouw. Er zijn onder andere tekorten aan gespecialiseerde lassers, CNC verspaners, constructiewerkers en ervaren machinemonteurs. Ook procesoperators zijn inmiddels steeds moeilijker te vinden. Daarbij gaat het om bedrijven in de chemische industrie maar vooral ook in de voedingsmiddelenindustrie.
- Daarnaast blijkt het lastig om technisch kader te vinden, bijvoorbeeld (technisch) tekenaars, werkvoorbereiders en calculators. In het MKB zoekt men dan vooral naar mensen die deze werkgebieden kunnen combineren. Ook hier gaat het om functies in de werktuigbouw, elektro en installatie techniek, maar ook om de bouw (inclusief gww). Hoewel dit soort functies openstaan voor mbo-ers, is er wel vaak sprake een verschuiving naar hbo-niveau. Ook technisch-commercieel personeel is moeilijk te vinden, bijvoorbeeld technisch opgeleide verkopers. Bottleneck is dat weinig mensen beschikken over kennis op beide gebieden
- Op het hogere en wetenschappelijke beroepsniveau komen nog enkele beroepen als krapteberoep naar boven. Een functie als ontwerper-constructeur is moeilijk te vervullen. Naast werktuigbouw, elektrotechniek en installatietechniek gaat het hier ook om bijvoorbeeld ontwerpers van industriële automatisering en PLC-programmeurs. Ook is het lastig om ervaren personeel te vinden dat grote, complexe projecten kan leiden. Verder geven sommige arbeidsmarktprofessionals aan dat er tekorten zijn aan bijvoorbeeld procestechnologen.

Middellange termijn⁵

Over het algemeen wordt aangenomen dat de krapte in de genoemde beroepen ook de komende jaren nog zal voortduren. Dit heeft te maken met⁶:

- De aantrekkende economie. Er zijn weer steeds meer (vak)mensen nodig. Tekorten zullen daardoor eerder groter dan kleiner worden, zo is de verwachting. Wel blijft de vraag in de relevante sectoren sterk afhankelijk van de conjunctuur en exportmogelijkheden. Met name bij de beroepen op middelbaar niveau kan bovendien de technologische ontwikkeling leiden tot veranderingen in de arbeidsvraag, maar de effecten daarvan zijn nog moeilijk te voorspellen.
- Vergrijzing en ontgroening. Er gaan de komende jaren de nodige vakmensen met pensioen. Vanwege de automatisering hoeft niet iedereen te worden vervangen, maar het wordt toch een reëel probleem.
- Te weinig instroom in technische opleidingen. Veel jongeren hebben geen goed beeld van de technische beroepen. Werken in de techniek is vaak veel meer 'high tech' dan veel jongeren denken. Extra knelpunt is dat mbo-scholen vaak niet de middelen hebben om de nieuwste en geavanceerde installaties aan te schaffen. In sommige sectoren was het bovendien in de crisisjaren lastig om voldoende BBL-plekken te realiseren (bijvoorbeeld in de bouw).

Het ROA verwacht voor verschillende technische beroepsgroepen op de hogere niveaus (zeer) grote knelpunten in de personeelsvoorziening (onder andere 'ingenieurs (zowel elektro en geen elektrotechniek)'). Op lager en middelbaar niveau concentreren de knelpuntberoepen zich volgens ROA in de bouw ('timmerlieden', 'schilders en metaalspuiters') en installatie ('elektriciens en elektronicamonteurs', 'loodgieters en pijpfitters'). Wel houdt de sector er zelf rekening mee dat er door innovatieve toepassingen zoals prefab in de toekomst meer behoefte ontstaat aan allround bouwmonteurs (die prefab elementen kunnen bevestigen) en aan servicemedewerkers (die wastafels kunnen ophangen, deuren afhangen en

⁵ Middellange termijn is doorgaans tot 2020 afhankelijk van de gehanteerde bron

⁶ Zie bijvoorbeeld de sectorupdate Metaal- en technologische industrie. UWV, december 2016.

installaties kunnen aansluiten).⁷ Voor de overige beroepsgroepen in de industrie duiden de ROA- prognoses minder duidelijk op blijvende krapte in de genoemde beroepen de komende jaren, met uitzondering van bijvoorbeeld 'procesoperators' waar wel grote knelpunten worden verwacht. Vanuit de sector wordt echter wel rekening gehouden met aanhoudende knelpunten bij de werving van personeel voor bijvoorbeeld lassers, verspaners en machine-monteurs.

2.2. ICT

In de ICT zijn er op hoger en wetenschappelijk beroepsniveau veel moeilijk vervulbare vacatures. Daarbij gaat het om banen in de sector Informatie en Communicatie maar vooral in andere sectoren (zoals de overheid en financiële instellingen). Circa tweederde van de ICT'ers is buiten de sector Informatie en Communicatie werkzaam.⁸

Krapteberoepen in de ICT

hoger beroepsniveau

programmeur ICT (o.a. dot.net, java, scripttalen, C, C#)

systeemanalist, - ontwikkelaar, (web)developer, tester ict

embedded software engineer

security-specialist, adviseur erp / crm

wetenschappelijk beroepsniveau

architect technische infrastructuur ICT, datawarehouse ontwikkelaar

Vooral programmeurs voor specifieke talen (bijvoorbeeld java en dot.net) zijn moeilijk te vinden. Ook is het lastig om vacatures voor security specialisten, systeemanalisten, -ontwikkelaars, webdevelopers en testers te vervullen. De vereiste kennis in de ICT is vaak heel specifiek en moet up-to-date zijn. Wat dit betreft tekent zich in de ICT een duidelijke mismatch af: veel werkzoekenden zijn middelbaar opgeleid of hebben een verouderde opleiding of ervaring. Daarnaast is er in toenemende mate ook behoefte aan mensen met inzicht in bedrijfsprocessen en communicatieve vaardigheden, die klantwensen kunnen vertalen naar ICT. Het gaat hierbij om mensen die over een t-shaped profiel beschikken en zowel in de breedte (communicatief etc.) als in de diepte (technische ict vaardigheden en kennis) onderlegd zijn. Op wetenschappelijk niveau zijn er knelpunten bij het vervullen van vacatures voor architecten technische infrastructuur en datawarehouseontwikkelaars. Het onderscheid tussen hoger en wetenschappelijk niveau is overigens niet altijd goed te maken.

De krapte in de ICT doet zich landelijk voor, maar lijkt sterker in bijvoorbeeld de regio's Zuidoost-Brabant, Midden-Utrecht en Groot-Amsterdam.

Middellange termijn

Ook in de toekomst verwacht het ROA dat er knelpunten zullen zijn in de ICT beroepsgroep, andere andere bij de 'Software- en applicatieontwikkelaars'. Doordat er steeds meer in de cloud wordt gewerkt, stelt dat eisen aan de software (beveiliging) en opslag. De verwachting is dan ook dat de vraag naar personeel op dit gebied toeneemt. Daarnaast wordt ICT in verschillende bedrijfssectoren een steeds belangrijker onderdeel binnen de bedrijfsprocessen. Denk bijvoorbeeld aan de zorg en de industrie. Software, (big)data-analyse, algoritmen en sensoren spelen een steeds belangrijker rol.⁹ Ook hierdoor blijft de vraag naar goedgekwalificeerd ICT personeel groeien.

2.3. Zorg

De afgelopen jaren zijn er veel banen in de zorg verdwenen. De kwetsbare groepen bevinden zich vooral op de laagste beroepsniveaus, zoals helpenden in de thuiszorg en zorgverleners. In de eerste maanden van 2016 domineerden faillissementen en reorganisaties in de zorg nog het nieuws, maar inmiddels zijn er duidelijke tekenen dat de arbeidsmarkt in de zorg weer aantrekt.

Krapteberoepen in de ZORG

middelbaar beroepsniveau/gespecialiseerd vakmanschap

verzorgende ig (mbo-3)

verpleegkundige mbo-4

hoger beroepsniveau

wijkverpleegkundige, praktijkverpleegkundige, gespecialiseerd verpleegkundige ziekenhuis

⁷ Bron: Bouwend Nederland, De bouwmarkt in vogelvlucht

⁸ Bron: CBS statline werkzame beroepsbevolking per sector

⁹ zie bijvoorbeeld ABN AMRO (2016), insights IT-software en services

wetenschappelijk beroepsniveau

specifieke medisch specialisten (verzekeringsarts, bedrijfsarts, specialist ouderengeneeskunde/verpleeghuisarts, klinisch geriater, arts verstandelijk gehandicapten (AVG), arts jeugdgezondheidszorg, maag-darm-lever-arts)
psychiater

Daarmee zijn er op dit moment moeilijk vervulbare vacatures op middelbaar en hoger niveau:

- Op middelbaar niveau is het lastig om verpleegkundigen (mbo-niveau 4) te vinden. De afgelopen maanden is er ook een tekort ontstaan aan verzorgenden ig (mbo-niveau 3). Er is een toename in het aantal openstaande vacatures. De overstap vanuit lagere niveaus naar deze beroepen is vaak lastig te maken.
- Op hoger niveau doet zich krapte voor bij bijvoorbeeld wijkverpleegkundigen. De vraag stijgt door beleidswijzigingen, maar er is nog niet direct voldoende gekwalificeerd aanbod beschikbaar. Ook gespecialiseerd verpleegkundigen in ziekenhuizen zijn moeilijk te vinden (bijvoorbeeld SEH- of IC). Overstappen van het ene ziekenhuis of specialisme naar het andere is vaak niet zomaar mogelijk, vanwege ervaring en specifieke diploma's.
- Op wetenschappelijk niveau wordt vooral de specialist ouderengeneeskunde (voorheen verpleeghuisarts) genoemd als lastig te vervullen vacature. Daarnaast is het in de sociale geneeskunde lastig om vacatures of plaatsen te vervullen (bijvoorbeeld verzekeringsarts of bedrijfsarts). Veel afgestudeerde geneeskundigen verkiezen een carrière in ziekenhuizen, maar daar is het juist steeds lastiger om een specialisatieplaats te vinden. De maag-darm-leverarts vormt hierop een uitzondering. Het tekort aan maag-darm-leverartsen komt vooral voort uit het in 2014 geïntroduceerde bevolkingsonderzoek darmkanker en zal de komende jaren waarschijnlijk verdwijnen. Ook psychiater is een krapteberoep.

Middellange termijn

Het ministerie van VWS verwacht voor de komende jaren werkgelegenheidsgroei in de zorgbranches.¹⁰ De meeste ingrepen zijn doorgevoerd, een deel is geschrapt, en door de vergrijzing neemt de (potentiële) vraag naar zorg nog steeds toe. Ook UWV verwacht enige groei, maar de ontwikkeling blijft onzeker.¹¹ Als er inderdaad sprake is van groei is het waarschijnlijk dat de krapte wat betreft verzorgenden ig en mbo- en hbo-verpleegkundigen de komende jaren zal blijven bestaan. Bovendien kunnen er in de gehandicaptenzorg problemen ontstaan bij de werving van sociaal pedagogisch hulpverleners (hbo).¹²

2.4. Economisch-financieel

In de financiële dienstverlening krimpt de werkgelegenheid, onder andere door digitalisering van klantprocessen. Dit geldt voor zowel het bankwezen als het verzekeringswezen. Het treft ook hier vooral functies op de lagere en middelbare niveaus. Tegelijkertijd zijn bepaalde functies op hogere niveaus wel moeilijk vervulbaar.

Krapteberoepen ECONOMISCH-FINANCIËEL

hoger beroepsniveau

hypotheekadviseur

assistent-accountant

assistent controller

wetenschappelijk beroepsniveau

registeraccountant

Dat geldt bijvoorbeeld voor vacatures in de accountancy en dan met name voor de controlepraktijk (assistent accountant en registeraccountant). Bij deze functies spelen overigens, naast een passende opleiding, ook enige jaren ervaring en passen binnen de cultuur een rol. Er is vooral vraag naar jongere professionals op universitair en hbo-niveau die moeilijk zijn te vinden.

Verder zijn vacatures voor hypotheekadviseurs moeilijk te vervullen. Ondanks de reorganisaties bij financiële instellingen is er op dit moment grote vraag naar. Door de crisis in de bouw zijn veel hypotheekadviseurs de afgelopen jaren ander werk gaan doen. Nu de markt weer aantrekt het is lastig om adviseurs met de juiste papieren te vinden. De Wet Financieel Toezicht vraagt inmiddels om bepaalde diploma's waarover werkzoekenden niet altijd beschikken.

¹⁰ Tweede Kamer, vergaderjaar 2016-2017, 29 282, nr. 260

¹¹ UWV landelijke arbeidsmarkt prognoses 2017, update 30 januari 2017

¹² W. van der Windt, I. Bloemendaal. Toekomstverkenning Arbeidsmarkt van verpleegkundig, verzorgend en sociaal agogisch personeel 2015-2019. KIWA/CAOP, Oktober 2015. Het Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt verwacht overigens amper werkgelegenheidsgroei in de periode tot 2020 en daarmee ook amper knelpunten in de personeelsvoorziening.

Middellange termijn

Ook beschikbare prognoses van het ROA zien voor de middellange termijn (tot 2020) vooral knelpunten in de personeelsvoorziening op de hogere niveaus. Zo worden er bijvoorbeeld grote knelpunten verwacht voor de beroepsgroepen 'accountants' en 'financieel specialisten en economen'.¹³ Daarbij is de verwachting dat de aard van het werk wel veranderd. Door digitalisering neemt het traditionele werk van accountants en belastingadviseurs af, terwijl de adviesfunctie op terreinen als pensioen, financiële planning, HR en ziekteverzuim steeds belangrijker wordt.¹⁴ Dit vraagt andere vaardigheden en competenties.

Voor de beroepen op lager en middelbaar niveau blijft er de komende jaren waarschijnlijk eerder sprake van overschotten dan tekorten. Voor secretaresses wordt zelfs een forse werkgelegenheidskrimp verwacht.

2.5. Onderwijs

In het onderwijs spitsen de krapteberoepen zich toe op bepaalde vakken in het voortgezet onderwijs. Voor sommige vakken is het vrij makkelijk om vacatures te vervullen. Voor andere vakken is dit veel lastiger.

Krapteberoepen ONDERWIJS

hoger beroepsniveau

docenten exacte vakken 2e graads (wiskunde, natuurkunde, scheikunde)

docenten (vreemde) talen 2e graads (NL, Engels, Duits)

docent techniek/ICT (V)MBO

wetenschappelijk beroepsniveau

docenten exacte vakken 1e graads (wiskunde, natuurkunde, scheikunde)

docent (vreemde)talen 1e graads (NL, Engels, Duits)

We signaleren de volgende krapteberoepen:

- Vooral voor docenten exacte vakken (wiskunde, natuurkunde, scheikunde) zijn in het voortgezet onderwijs zowel op eerstegraads als op tweedegraads niveau veel moeilijk vervulbare vacatures. Het is lastig bevoegde docenten met relevante werkervaring te vinden.
- Dit geldt ook voor docenten vreemde talen, al is de nood daar minder hoog.
- In het (v)mbo liggen de kansen voor docenten vooral op het gebied van de ICT en de techniek. Bij docenten techniek in het mbo geldt dat hiervoor in veel gevallen geen specifieke lerarenopleidingen bestaan. Dit betekent dat er met name tekorten zijn voor vakken waar ook in het bedrijfsleven veel vraag naar is. Immers, bij dit soort docenten concurreren de mbo-scholen met het bedrijfsleven om competente technici.¹⁵

In het primair onderwijs zijn er op dit moment al signalen van tekorten aan docenten basisonderwijs in de grote steden. In andere delen van het land, met name in de noordelijke regio's en in Limburg is daar nog geen sprake van.

Middellange termijn

Over het algemeen wordt aangenomen dat de krapte voor de genoemde beroepen de komende jaren zal aanhouden. Daarnaast worden knelpunten verwacht bij docenten in het primair onderwijs, al zal dit niet in alle regio's even sterk spelen. De voorziene tekorten hebben te maken met het gegeven dat¹⁶:

- De komende jaren veel leraren met pensioen gaan. Door het verhogen van de pensioenleeftijd en het langer doorwerken was dit enkele jaren uitgesteld, maar de komende periode zal pensionering massaal plaatsvinden;
- De grote leerlingendaling naar aanleiding van de bevolkingskrimp vrijwel achter de rug is. Na 2020 is er zelfs weer sprake van een stijging van leerlingaantallen;
- Het aantal afgestudeerden van de pabo's de afgelopen jaren is gedaald. Voor de arbeidsmarkt van deze periode was het geen probleem, maar nu de arbeidsmarkt weer aantrekt is deze belangrijkste bron van instroom meer nodig dan voorheen.

¹³ Bron: ROA, Arbeidsmarktinformatiesysteem, Arbeidsmarktprognoses tot 2020 per beroepsgroep.

¹⁴ Rabobank (2016), Cijfers en Trends Accountants, administratiekantoren en belastingconsulenten

¹⁵ Ockham/IPS: Onderzoek naar mogelijke tekorten onderwijsgeevenden in de technische sectoren in het mbo

¹⁶ Bron: CentERdata: De toekomstige arbeidsmarkt voor onderwijspersoneel po, vo en mbo 2015-2025
ROA, Arbeidsmarktinformatiesysteem, Arbeidsmarktprognoses tot 2020 per beroepsgroep

2.6. Transport en logistiek

Krapteberoepen TRANSPORT EN LOGISTIEK

lager beroepsniveau/basisvakmanschap

vrachtwagenchauffeur (algemeen, autolaadkraan, geconditioneerd vervoer, tankauto, truckmixer, gevaarlijke stoffen)

middelbaar beroepsniveau/gespecialiseerd vakmanschap

transportplanner

Met het aantrekken van de economie is het ook weer lastiger om vrachtwagenchauffeurs te vinden. Daarbij wordt aangegeven dat naast distributiechauffeur met name vacatures voor gespecialiseerd vervoer moeilijk te vervullen zijn (autolaadkraan, gevaarlijke stoffen, tankauto). Het gaat vooral om chauffeurs die in het bezit zijn van de juiste certificaten en bij voorkeur beschikken over rijbewijs CE. Door onder meer vergrijzing, imago, wetgeving en veranderingen in de transportwereld worden de tekorten steeds groter. Tegenwoordig vindt het vervoer 7 dagen in de week en 24 uur per dag plaats. Om de bezetting rond te krijgen zijn er voor 1 auto circa 3 chauffeurs nodig. Het tekort aan vrachtwagenchauffeurs lijkt sterker in de zuidelijke regio's en een aantal regio's in het westen en midden van het land.

Daarnaast is er behoefte aan transportplanners. Dit is een specialistische functie, die vraagt om overzicht, flexibiliteit en stressbestendigheid. Het gaat immers om een zo efficiënt mogelijke inzet van mensen en materieel. Deze functie bevindt zich op de grens tussen mbo- en hbo-niveau.

Middellange termijn

Ondanks dat er bij transportbedrijven steeds meer wordt geëxperimenteerd met technologie, zoals bijvoorbeeld platooning¹⁷, verwacht de sector ook de komende jaren tekorten aan ervaren chauffeurs en goed opgeleide logistieke vakmensen.¹⁸

2.7. Overige beroepssegmenten

Krapteberoepen GROEN

middelbaar beroepsniveau/gespecialiseerd vakmanschap

hovenier

In diverse arbeidsmarktregio's is er vraag naar hoveniers. Hierbij is wel sprake van seizoensinvloeden: vacatures doen zich vooral voor in het voorjaar. In de drukke maanden is het lastig om vakbekwame hoveniers te vinden.

Krapteberoepen HORECA

middelbaar beroepsniveau/gespecialiseerd vakmanschap

zelfstandig werkend kok, chef de partie

In veel regio's zijn zelfstandig werkend koks moeilijk te vinden. Veel koks verlaten de horeca vanwege werktijden, carrièreperspectieven en de combinatie met een gezinsleven. Ook kan het fysiek zwaar werk zijn. In regio's met een sterke afhankelijkheid van de horeca wordt de krapte aan koks nog sterker gevoeld dan elders. Daarnaast kan het in sommige regio's met name in het hoogseizoen ook lastig zijn om bedienend personeel te vinden. Dit kan spelen in regio's met veel toerisme en/of waar relatief weinig studenten zijn, zoals bijvoorbeeld in Drenthe en Zeeland.

¹⁷ Platooning houdt in dat vrachtauto's elektronisch aan elkaar zijn gekoppeld, waarbij de voorste truck de snelheid en route bepaalt. De andere trucks volgen automatisch zonder dat daar de hulp van de chauffeur voor nodig is.

¹⁸ Zie bijvoorbeeld Rabobank (2016) Cijfers en Trends Transport en logistiek

3. Gebruiksmogelijkheden

Zinvolle input voor scholingstrajecten en studiekeuze-voorlichting

De notitie vormt een bruikbaar uitgangspunt voor bijvoorbeeld omscholingsprojecten in het kader van van-werk-naar-werk of van-werkloosheid-naar-werk, maar ook voor advisering aan werkzoekenden of scholieren/studenten. Het gaat wel vaak om beroepen waarvoor een gerichte opleiding is vereist. Niet iedereen is zomaar geschikt of geschikt te maken voor deze beroepen:

- Met name voor werkzoekenden en met werkloosheid bedreigde werknemers met een enigszins vergelijkbare achtergrond zijn er goede mogelijkheden om direct, of na een relatief korte scholing, aan de slag te gaan in de beroepen die in deze notitie worden genoemd.
- Meer in het algemeen zien mensen, die bijvoorbeeld vanwege bezuinigingen of reorganisaties op zoek moeten naar ander werk, met deze lijst waar de beste arbeidsmarktkansen liggen. Hoewel dit niet voor iedereen een haalbare optie is, liggen hier wel degelijk kansen voor bijvoorbeeld mensen die het verlies van een baan willen aangrijpen voor een carrièreswitch.
- De krapteberoepen in deze notitie vergen meestal een behoorlijke opleiding op mbo-, hbo- of universitair niveau. Al kan nooit met zekerheid worden gezegd in welke beroepen over een paar jaar de beste kansen liggen, toch weten we inmiddels wel dat veel krapteberoepen redelijk stabiel zijn. Daarmee is het overzicht ook goed te gebruiken voor de verbetering van studie- en beroepskeuzevoorlichting aan jongeren.

Al met al kan het overzicht in deze notitie een goed startpunt zijn voor (regionale) acties, zoals:

- Een analyse in hoeverre er voor de genoemde beroepen geschikte – of schoolbare – werkzoekenden bij UWV (of gemeenten) staan ingeschreven;
- Inventariseren of werkgevers of branches met moeilijk vervulbare vacatures willen investeren in scholingsarrangementen, en in welke omvang;
- Benoemen van speerpuntsectoren of –beroepen in het marktwerkingsplan van het WerkgeversServicepunt en de regionale werkbedrijven;
- Adviseren aan werkzoekenden die zich willen omscholen (en die bijvoorbeeld gebruik kunnen maken van scholingsvouchers of die de beschikking hebben over een transitievergoeding);
- Voorlichten van decanen op scholen over de krapteberoepen in de regio, zodat die het kunnen meenemen in hun studie- en beroepskeuzevoorlichting;
- Advisering over scholingsmogelijkheden door de Leerwerkloketten.

Tenslotte

De overzichten bieden vooral een bruikbaar startpunt om in gesprek te gaan met werkgevers, onder meer over de omvang van de vraag en de bereidheid om te investeren in scholing. Wel is duidelijk dat het in sommige gevallen gaat om relatief kleine aantallen vacatures. Daarmee biedt het overzicht goede input voor mogelijke scholingsprojecten, maar niet per se op grote schaal. Juist kleinschalige scholingsprojecten bieden overigens goede mogelijkheden om een zorgvuldige selectie van geschikte kandidaten te organiseren. Deze selectie blijkt een belangrijke randvoorwaarde voor succes.

Bijlage – Werkwijze en methodiek

Deze notitie bevat een overzicht van krapteberoepen. Deze lijst is in een aantal stappen tot stand gekomen:

- I. Opstellen van een groslijst van beroepen die, op basis van beschikbaar cijfermateriaal, krapte vertonen.
- II. Toetsing van de potentiële krapteberoepen bij arbeidsmarktprofessionals

I. De groslijst

UWV beschikt over data op de volgende drie indicatoren:

- De typering van de situatie op de arbeidsmarkt volgens de spanningsindicator van UWV;
- De verhouding tussen het aantal vacatures en het aantal ingevulde CV's op werk.nl;
- De uitstroom naar werk vanuit de WW.

De drie bronnen geven indicaties van mogelijke krapte, maar kennen ieder ook beperkingen. Daarom wordt gewerkt met een combinatie van deze drie indicatoren.

Omdat de notitie uiteindelijk een beeld moet geven van zo concreet mogelijke beroepen is steeds gekeken op het niveau van SBC-beroep (een voorheen door CBS gehanteerde indeling). UWV onderscheidt in haar bestanden circa 900 SBC-beroepen.^[1] Alleen de beroepen met minimaal 100 vacatures zijn geselecteerd.

Indicator 1: Spanningsindicator

De spanningsindicator die UWV WERKbedrijf heeft ontwikkeld geeft een indicatie van een krappe of ruime arbeidsmarkt. Deze indicator deelt het geschatte aantal openstaande vacatures in de markt op een bepaald moment door het aantal korter dan een half jaar ingeschreven niet-werkende werkzoekenden. Het aantal openstaande vacatures is gebaseerd op Jobfeed. Dit bestand met internetvacatures is ontdebeld, herwogen en opgehoogd naar het totaal aantal openstaande vacatures volgens het CBS. Het gaat hier dus om een schatting van de totale vacaturemarkt, niet slechts de vacatures die bij UWV worden gemeld.

Als er veel vacatures zijn en er weinig kortdurend ingeschreven werkzoekenden staan ingeschreven is sprake van een krappe arbeidsmarkt. Als het omgekeerde het geval is, is er sprake van een ruime arbeidsmarkt. De spanningsindicator werkt met een vijfpuntschaal:

- Zeer krap
- Krap
- Gemiddeld
- Ruim
- Zeer ruim

Wanneer de spanningsindicator aangeeft dat de arbeidsmarkt voor het betreffende beroep krap of zeer krap is geeft dit een eerste indicatie van krapte.

Indicator 2: Verhouding aantal vacatures en CV's op werk.nl

Sinds 2013 zijn werkzoekenden met een WW-uitkering verplicht ook een actueel CV op werk.nl te plaatsen. Ook sommige gemeenten verplichten hun bijstandsgerechtigden een actief CV op werk.nl te hebben. Andere werkzoekenden kunnen dit op vrijwillige basis doen. Maximaal kan iemand in zijn CV drie zoekberoepen presenteren waarop hij gevonden kan worden. Het aantal CV's is dus altijd groter dan het aantal werkloze werkzoekenden met een WW-uitkering. Bij de spanningsindicator wordt uitgegaan van één zoekberoep, bij deze ratio CV's/vacatures op werk.nl nemen we juist meerdere zoekberoepen mee. Tegenover deze CV's staan vacatures op werk.nl die vindbaar zijn voor de werkzoekenden. Deze vacatures zijn een optelling van vacatures die zelf door werkgevers op werk.nl zijn gezet, vacatures die door de WerkgeversServicepunten zijn verzameld en doorgezet op werk.nl en de vacatures die via Jobfeed zijn gegenereerd door te zoeken op het internet. Het gaat dus niet alleen om vacatures die bij UWV zijn gemeld. Het aantal vacatures is nu geen schatting van het totale aantal vacatures op de arbeidsmarkt maar een meting via de vacaturesite van UWV. Op basis van deze bron is een ratio te berekenen voor het aantal CV's per vacature. Om te corrigeren voor al te grote schommelingen is gewerkt met een 6-maandsgemiddelde.

Een ratio kleiner dan 5 zien we als een indicatie van een krappe arbeidsmarkt (mits het aantal openstaande vacatures minimaal 100 bedraagt).

^[1] Inmiddels is CBS overgegaan naar een andere beroepsindeling (BRC). Deze is echter te grofmazig om concrete krapteberoepen in beeld te brengen. Daarom is bij het opstellen van de groslijst toch de oude sbc-indeling als uitgangspunt gekozen. In de uiteindelijke presentatie worden niet de sbc-namen gebruikt maar concrete beroepsnamen.

Indicator 3: Uitstroom naar werk vanuit WW

De WW-data van de afdeling Arbeidsmarktinformatie van UWV bieden de mogelijkheid te differentiëren naar het zoekberoep van werkzoekenden. Dit is het eerste beroep waarvoor mensen bemiddeld willen worden. Voor elke beroepsgroep is berekend hoeveel mensen binnen 6 maanden na aanvang WW werk vinden. Als mensen met een bepaald bemiddelingsberoep beduidend vaker dan gemiddeld uitstromen naar werk ondersteunt dit een mogelijke krapte op de arbeidsmarkt voor dit beroep. Het blijft echter een indicatie, aangezien niet bekend is of mensen ook daadwerkelijk in dit beroep aan de slag gaan.

Samenstelling groslijst

Wanneer twee van de drie gebruikte indicatoren duiden op een krappe arbeidsmarkt is het beroep opgenomen in de groslijst krapteberoepen. Ook bij de SBC-beroepen gaat het nog om clusters van verwante beroepen. Een aantal benamingen van SBC-beroepen is nogal verouderd of geeft in verschillende gevallen nog steeds een vrij breed cluster van beroepen, waarvoor de situatie op de arbeidsmarkt nogal kan verschillen. Om de groslijsten en de uiteindelijke overzichten zoveel mogelijk te laten aansluiten op de terminologie van arbeidspartijen is gekeken naar veel voorkomende onderliggende referentieberoepen (waarvan UWV er op dit moment ongeveer 3200 hanteert). Waar relevant is de benaming van het beroep in de groslijst aangepast, op basis van de meest voorkomende referentieberoepen.

II. Toetsing bij arbeidsmarktprofessionals

Totstandkoming uiteindelijke overzichten van krapte- en overschotberoepen

Beide groslijsten zijn voorgelegd aan relevante arbeidsmarktprofessionals (van WerkgeversServicepunten, individuele werkgevers, uitzendbureaus, onderzoeksbureaus, recruiters, brancheorganisaties, O&O-fondsen). Daartoe is eerst gekeken in welke sectoren met name veel vacatures in het betreffende beroep voorkomen. Iedere arbeidsmarktprofessional werd gevraagd om feedback te geven over de voor hem of haar relevante beroepen. Gevraagd is om feedback vanuit de praktijk: is er in de ogen van de betreffende professional inderdaad sprake van moeilijk vervulbare vacatures in het betreffende beroep. Daarbij werden de professionals ook nadrukkelijk uitgenodigd om een toelichting te geven.

Alle input is zorgvuldig afgewogen, eerst per regio. Bij teveel onzekerheid is een krapteberoep niet opgenomen in het uiteindelijke regionale overzicht. Er zijn in totaal 18 regionale overzichten opgesteld. Vervolgens zijn de regionale overzichten met krapteberoepen vertaald naar een geactualiseerd landelijk overzicht. Wanneer een beroep in tenminste de helft van de onderzochte regio's als krapteberoep wordt herkend is het opgenomen in het landelijke overzicht.

Bijlage – Literatuurlijst

algemeen:

Berenschot/ADP, HR-trends, 2016

Panteia in opdracht van Colland Arbeidsmarkt, Arbeidsmarkt Colland 2016

Randstad, De 27 meest gevraagde functies in 2016. Hottest jobs 2016. persbericht januari 2016

Randstad, Dit zijn de meest gevraagde beroepen in Nederland, januari 2017

Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA), De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2020

UWV, Vacatures in Nederland 2015, mei 2016

UWV, Landelijke arbeidsmarkt prognoses 2017, update 30 januari 2017

techniek/industrie/bouw:

Te weinig loodgieters in Nederland, Nieuwsbericht 11 maart 2016

Gebrek aan leerlingen bij gespecialiseerde aannemers, Nieuwsbericht 30 maart 2016

A+O Metalektro/ROA, Arbeidsmarktmonitor metalektro 2015

Bouwend Nederland, De bouwmarkt in vogelvlucht, december 2014

Fundeon/Analyse, Rapportage arbeidsmarkt en onderwijsinformatie 2016, mei 2016

Hof, E. van 't, B. Wolf, B. Marchal: *Uit welke branche kom jij? Onderzoek ten behoeve van het project 'bevordering intersectorale mobiliteit*. A+O Metalektro en OOM (uitgevoerd door Innovam en ABF Research). Februari 2016.

ITS/OTIB, Trends en ontwikkelingen in de technische installatiebranche 2016, Bedrijvigheid, arbeidsmarkt en beroepsopleiding in de periode tot 2020 (2016)

OOM/Cinop, Arbeidsmarkt, onderwijs en bijscholing 2014 (januari 2015)

Sectorplan bouw en infra 2013-2015

Sectorplan procesindustrie 2014-2016

UWV, sectorupdate Metaal- en technologische industrie, december 2016

ICT:

Werkloosheid onder vakspecialisten ICT daalt het hardst, Nieuwsbericht 3 januari 2017

ABN AMRO 2016, Insights IT-software en services

ABN AMRO 2016, Insights ICT-hardware

Rabobank 2016, Cijfers en trends ICT dienstverlening

Nederland ICT, ICT-marktmonitor 2015

zorg:

ActiZ, Kwaliteitsslag verpleeghuiszorg vraagt om 70.000 extra medewerkers en bijbehorend budget, Nieuwsbericht 11 januari 2017

AZW, Toekomstverkenning Arbeidsmarkt van verpleegkundig, verzorgend en sociaal-agogisch personeel 2015-2019, oktober 2015

AZW, Arbeid in zorg en welzijn, jeugdzorg en kinderopvang 2015 (februari 2016)

AZW, Werkgeversenquête 2016 (29 september 2016)

Capaciteitsorgaan, Capaciteitsplan 2016 deelrapport 8 FZO-beroepen 7 medisch ondersteunende beroepen, 8 gespecialiseerd verpleegkundige beroepen. Bijlage bij het integrale Capaciteitsplan 2016 voor de medische, klinisch technologische, geestelijke gezondheid, FZO en aanverwante (vervolg) opleidingen (2016)

FCB, Factsheet toekomstverkenning, 2015

Medisch contact, arbeidsmarktmonitor 2016

Tweede Kamer, vergaderjaar 2016-2017, 29 282, nr. 260

Vanaf 2019 per jaar 10.000 extra banen in de zorg (24 januari 2017), Nieuwsbericht Algemeen Dagblad

economisch-financieel:

ING 2016, Kennis over de economie Zakelijke dienstverlening

Rabobank 2016, Cijfers en trends Dienstverlening

onderwijs:

CentERdata, De toekomstige arbeidsmarkt voor onderwijspersoneel po, vo en mbo 2015-2025, oktober 2015

Ockham IPS, Onderzoek naar mogelijke tekorten onderwijsgevenden in technische sectoren in het mbo, december 2015

transport en logistiek:

Encorys/ministerie van infrastructuur en milieu i.s.m. Stichting Nederland Maritiem Land, Maritieme monitor 2015, december 2015

Ecorys in opdracht van sectorinstituut transport en logistiek, Arbeidsmarkt- en onderwijsinformatie transport en logistiek 2015, juli 2015

ABN AMRO 2016, Insights Transport en logistiek

ING 2016, Kennis over de economie Transport en logistiek

Rabobank 2016, Cijfers en trends Transport en logistiek

Sectorplan transport en logistiek 2016-2017

Tekort aan chauffeurs grootste uitdaging wegtransport in 2017, Nieuwsbericht 24 oktober 2016

Wegvervoer in 2020, vijf trends in de sector, Nieuwsbericht 25 juni 2013

Colofon

Uitgave

UWV Afdeling Arbeidsmarktinformatie en -advies

Inlichtingen

06-11761791, lisan.vandenbeukel@uwv.nl

Auteurs

Mechelien van der Aalst
Lisan van den Beukel

Disclaimer

Alles uit deze uitgave mag worden overgenomen, echter alleen met bronvermelding

UWV © 2017

